

A gyárakban dolgozó nők életéből

A teremtmester

A varrónőnek még fizetni kellett, ha rendszeresen meg akart tanulni dolgozni a felszabadulás előtt. Frányó Józsefnek is sok pénzbe került, amíg a szabást megtanulta, s a segédvizsgát letette. Régi idő, még a harmincas évek vége ez, de jól emlékszik rá:

— Odaát dolgoztam az Új-szegedi Kenderben, a varrodában — beszéli Frányóné. — Keveset kerestem, de örültem, hogy dolgozhattam.

Később, a felszabadulás után, mikor a Szegedi Ruhagyár, a mostani helyére került, ott látni Frányónét az első brigádban. A Pálfi-brigád — amelynek tagja lett — arról volt híres, hogy a legjobban dolgozott mindig. Az asszony jól elvégezte, amit rábíztak. Kis idő múlva munkamódszerátadó lett. Tanított. Nem úgy, mint őt, hanem szívesen, szép szóval. Hamar beleszokott ebbe, de nem hagyták sokáig. A III. terembe küldték egy szalag élére vezetőnek. Itt azután több emberrel kellett foglalkoznia, mint mikor munkamódszerátadó volt. Nagyobb lett a felelősség, de az egykori egyszerű varrónő helytállt.

Az üzemből nagy szükség volt a szakemberekre, vezető helyen. Frányónénak is megmondták, hogy néhány napra vállalja el a X. teremben a teremtmesteri beosztást. Hallani sem akart először róla, — ő nem lesz műszaki, — de megpróbálta, s ma már kiváló műszaki, jól irányítja a terem munkáját. Tevékenysége elismert, megbecsült.

Az első üdülés a gyerekekkel

Sok jót hallott Szabó I. Jánosné a vajkai üdülőről. Tavaly Rózsa Vincéné, az egyik munkatársa levelet is küldött neki onnan, amelyben biztatta, hogy nem bánja meg, vigye el a gyerekeit is Vajkára üdülni.

Egy hónapja voltam Vajkán a hároméves Jancsikával és az ötéves Laciával — meséli mosolyogva Szabóné. — Csak annyit tudok mondani, hogy nagyon jó volt. A gyerekekkel mindig együtt lehettem, még napközben is, mikor az óvónéni vigyázott rájuk az üdülő többi apróságával.

Abban az időszakban, mikor Szabóné Vajkán volt, 70 évesen üdült ott. A gyerekek száznál is többen voltak. Kényelmes helyről gondoskodtak számukra. Már Budapesttől külön autóbussz vitte őket az üdülőig. Ott pedig, ahogy Szabóné is mondja, mindennel ellátták őket.

Két hetet töltött Vajkán Szabó I. Jánosné. Először volt üdülési és öröme a gyerekekkel, ott voltak vele. Az a kedvezmény érte, hogy a gyermekek nyaralása neki semmibe nem került. Ezt a gondoskodást is megértte a munkásasszony, a három gyerekes édesanya.

A Szegedi Jutáruháza fonódájában dolgozik Szabóné. Beosztása kisegítő fonó. Egyszer egyik, máskor a másik gépénél helyettesít valakit. Mikor hol van rá szükség. Jókedvvel, becsülettel dolgozik. S nem felejt el élete első nyaralását, a róla és a gyerekeiről való gondoskodást.

A tervező mérnök

A Szegedi Textilművekben is tevékenykednek a műszakiak és a munkások a technika korszerűsítéséért, jobb eljárások alkalmazásáért. Az új iránti törekvésnek szép példáját adja Halász Károlyné is, az üzem fiatal mérnök-nője. Alig egy esztendővel ezelőtt látta meg az üzem korszerű, bonyolult gépeit, — akkor került a gyárba az egyetemről —, de máris olyan gyakorlati tudással rendelkezik, hogy Bodó Zoltán főtechnológus segítségével megtervezte élete első nagy művét: egy újfajta bontógépet.

Eddig a kártolás, előfonás s egyéb művelet után kellethetett hulladékot a bálabontógépekhez vitték vissza újrafeldolgozásra. Ez a gép azonban a csomós hulladékfonalat nem bontotta ki megfelelően, s ez károsan befolyásolta a kész fonál minőségét. A Halász Károlyné által tervezett géppel mindenféle hulladékfonalat feldolgozhatnak majd, s egyenletes lesz a hulladék visszakeverés, Ezentúl az amúgyis eléggé igénybe vett bálabontógépek a rendeltetésüknek megfelelő munkát végezhetik.

Halász Károlyné szorgalmas, jó munkával kiérdemelte, hogy a párt tagjelöltjeinek sorába kerüljön.

A nem várt pénz

Kovács Magdáknál naponta hatan ülik körül az asztalt, mikor esténként találkozik ott a család. Ilyenkor a jövőt is tervezgetik. Két eladó lány van a családban, Magdi, meg a nővére. Róluk kell előbb gondoskodni. A kelengye nagyon fontos, hiszen nagylányok, meg keresnek is és ha férjhez mennek, ne távozzanak üres kézzel a háztól. Ez a mama véleménye. Eszerint is rakja el a lányok keresetét.

A fiatalabbik lány — aki a Szegedi Vágóhídon dolgozik — legutóbb nem várt pénzzel örvendeztetett meg a mamát. Jó munkájáért a sztahanovista oklevéllel együtt 300 forint jutalmat kapott.

— Ezt a pénzt is adja édesanyám a bútorcsináltatásba — ezzel a szavakkal lépett a lány

az ünnepség után anyja elé. Az megígérte, hogy így lesz.

Az asztalos, aki a szobabereendezést készíti, kitesz magáért. Szépen megcsinálja, amit nála rendeltek.

— A héten haza is szállítják a bútor — dicsekszik Magdi.

Nemcsak az ő részére, növényének is készült a kelengye. Az ő bútorával együtt az idősebb testvére is háloszoba berendezést rendeltek. Jól keresnek a lányok. Úgyes, megbízható munkások mindketten a Vágóhídon, s bármely munkaterületen tudnak dolgozni. Keresetük egy részét félre tudják tenni kelengyére. Édesanyjuk, a takarékos háziasszony gondoskodik róla, hogy helyes beosztással erre is jusszon a becsületes munkás-családban.

Az iparkodó lány

A magkésztő asztalnak támaszkodva beszélget Széll Mária. Néhány percet letele a száma, hogy elmondja, munka után hol tölti el szabadidejét.

— Moziba, színházba is elmegyek. Az üzem kultúrsoportjában is nagyon jól töltöm az időt. Most igaz, sajnos egy kicsit szünetel a kulturmunka, de újra meg lesz a táncsoport, ha megvalósul a kultúrfelelőst.

— Nagyon szeretek táncolni — folytatja később. — Itt négyen tanultunk is népi táncot, aztán a színiárszókhoz mentem át.

Még a sportot is kedveli ez a fiatal lány. A röplabdapálya építésében is segédkezett; a salak elterítésénél. A munka utáni kis szórakozások szinte felüdülést jelentenek neki. A munkáját becsülettel elvégzi. A Szegedi Vasöntőde legjobb magkésztői között van. Export motorházipajzsokhoz készíti a magot. Selejt nemigen fordul elő nála. Egy éve jött magkésztőnek, s szakmunkásnak megfélelően dolgozik.

Az iparkodó lányt becsülik az üzemből. Jó munkájáért néhány napja száz forinttal jutalmazták.

Több százezer forint értékű társadalmi munkát végeztek a III. kerület lakosai

A kerületi tanácsok egyre közelebb kerülnek a lakosokhoz: így van ez a III. kerületben is. Hosszadalmas lenne felsorolni azoknak az utcáknak neveit, ahol új gyalogjárda, kocsút épült, ahol az utca lakói egy emberként dolgoztak, hogy a munka mielőbb befejeződjék. Ez évben a III. kerületi Tanács a Marx téren 2250 négyzetméter kerámit-burkolatot rendbehozott. A burkolatlan talajterületre 400 köbméter salakot terített el. Az aszfalt gyalogjárdát is felújította, megjavította. A Marx téri utak javításánál társadalmi munkával 13.300 forintot takarítottak meg. A Szegedi Köztisztasági Vállalat dolgozói a salakterítésnél 6200 forint értékű munkát végeztek el társadalmi munkával.

A mihályteleki dolgozó parasztsók sok társadalmi munkát vállaltak. Felépítették a szép, modern orvosi rendelőjüket több mint 200 ezer forint értékű társadalmi munkával. A sárgabányai talajutató járhatóvá tették; 12 ezer forintot takarítottak itt meg. A Lenin utcai földesút domborítását, vízelvezetését 1100 négyzetméter területen társadalmi munkával a tervezett 6500 forint helyett 1900 forint költséggel végezték el. Most a Rákóczi téren utcai téglá gyalogjárda készül közel 50 ezer forint költséggel irányzattal. A III. kerület város- és községgazdálkodási csoportjának tervében nem szerepel, de az Új Élet, a Szabad Tiszta Termelészövetkezetek parasztjai Mihályteleken a Kisvasút utca és a Matyér között, salakutat építettek.

A Szegedi Kenderfonógyár dolgozóinak kívánsága ez évben teljesült: a Rigó utcai burkolatot kijavították. A gyár dolgozói négyezer forint értékű társadalmi munkát végeztek el.

Ez évben még két gyalogjárda épült a III. kerületben: az Alföldi utca aszfalt gyalogjárda 160 ezer és a Tiszsa Lajos utca aszfaltburkolata 159 ezer forintba került.

Dolgozóink életszínvonalának emelkedését tükrözi a III. kerület város- és község-gazdálkodási osztálya által kiadott lakóházépítési engedélyek száma. Ez évben 62 dolgozó kért engedélyt, 49-en már megkezdtek, 16-an befejezték a családi ház építését.

A III. kerületben ez évben sok kút készült el a lakosság

ÖTÉVES AZ SZTK

(s. j.) Öt esztendővel ezelőtt az Elnöki Tanács törvényerejű rendeletben kimondta: a társadalombiztosítást át kell adni a munkásosztálynak, illetve a Szakszervezetek Országos Tanácsának. Ezzel a rendelettel államunk mindörökké megszűntette a gyászos emlékü OTI-t, amely a Horthy-rendszer átkos maradványa volt. Ugyanakkor elválasztotta az egészségügyi ellátást és a társadalombiztosítást. Az előző állami, az utóbbi szakszervezeti feladattá minősítette. A Szakszervezetek Országos Tanácsán belül létrehozta a Szakszervezeti Társadalombiztosítási Központot — az SZTK-t.

Mi tette lehetővé, hogy a társadalombiztosítás is a munkásosztály kezébe kerüljön? Mindenekelőtt az a tény, hogy a Szovjetunió szíjjelzúta a nagybirtokosnagytőkés Horthy-Magyarországot. Továbbá az, hogy a munkásosztály és a dolgozó nép többsége által támogatott Kommunista Pártnak sikerült megöröni a reakciós erőket és kiharcolni a munkásosztály hatalmát: a proletárdiktatúrát. Kizárólag ilyen előfeltételekkel volt lehetséges, hogy

a munkásosztály és a dolgozó nép állama azokra

bízta a társadalombiztosítás ügyét, akiket a legjobban illet: a munkásosztályra.

Amíg az OTI ezer és millió százzal a tőkés világhoz volt kötve, s a tőkés profit-szerzésének óriási vállalkozása volt — addig a szakszervezeti társadalombiztosítás a munkásosztály kezében, teljesen azt a célt szolgálja, amelyre hivatott, a dolgozók társadalombiztosítását.

Hazánk több ezer üzemében — a száznál több munkást foglalkoztatottaknál — helyben irányítják, intézik a társadalombiztosítás ügyeit az üzemi Szakszervezeti Bizottságok. Minden megyében — természetesen Szegeden is — a Szakszervezetek Megyei Tanácsa mellett a szakmák képviselőiből álló Megyei Társadalombiztosítási Bizottság működik, amely ellenőrzi, segíti az SZTK alközpontok munkáját és dönt vitás ügyekben, fellebbezésekben, nyugdíj-kérdésekben stb.

Az eddig eltelt öt esztendő rövid idő volt. De ez az öt esztendő számtalan példával bizonyította és bizonyítja, hogy

a munkásosztály, a szakszervezetek olyan eredményeket értek el a társadalombiztosításban, amelyre még nem volt példa.

A Horthy-rendszerben a társadalombiztosítási járulékok 50 százalékát a munkavállalóval fizették. A tőkés országokban ma is így van. Nyugat-Németországban például a társadalombiztosítási járulékok 21 százalék. Ebből 10,5 százalék a munkást terhel. S még öt-hatfajta adó, amely a kereset 40 százalékát teszi ki. Nálunk a társadalombiztosítási járulékok teljes egészében a munkáltató terhel.

A régi »OTI napibérszálly« helyett a beteg dolgozó illetményének 65 százalékát, illetve, ha két évet megszakítás nélkül egy helyben dolgozik, 75 százalékát megkapja egy évig. Tbc esetén, munkaviszonyától függően két évig. Nyugat-Németországban az illetmény 50 százalékát kapja a beteg maximálisan fél évig.

A családtagok kórházi ápolása egy éven belül 28

nap volt — ma már 90 nap, tbc esetén 180 nap. Heine-Medin és Little-kor megbetegedésnél 270 nap. A munkás, ha megbetegszik — az első naptól kezdve megilleti a táppénz. Sőt, ha a beteg dolgozó kórházba kerül, a kórházi ápolás első napjától megilleti a táppénz 50 százaléka s ha eltartásra szoruló gyermekei vannak, a táppénz 80 százaléka.

Nem kevésbé lényeges, hogy a nyugdíjak alsó határát 500 forintban állapítottuk meg, illetve az évi átlagkereset 50 százalékában és ehhez pótlék címén az 1945-től minden ledolgozott év után 1 százalék jár.

Az elmúlt öt esztendőben a társadalombiztosítást kiterjesztettük a tanuló-ifjúságra, a mezőgazdasági állami gazdaságokra, a hármastípusú termelőszövetkezetekre.

A biztosítást kiterjesztette államunk a kisipari termelőszövetkezetekben dolgozó volt kisiparosokra is. Ebben a szektorban dolgozók nem győzik hangoztatni, mit jelent számukra a társadalombiztosítás: kórházat, gyógyfürdőt, orvost stb. ingyen nyújt államunk.

A szakszervezeti társadalombiztosítás fejlődését legjobban mutatja, hogy

első öt éves tervünk elindításának idején 1,3 millió költségvetés a terv végére meghaladta a 4 milliót, s a biztosított létszám az öt és fél milliót.

Ilyen óriási eredményekre csak egy szabad, független, a szocializmust építő nép képes. A tőkés államokban ilyen fejlődés egyszerűen elképzelhetetlen. Ez azonban még csak a kezdet. Az első öt éves tervünk eredményes végrehajtásának az eredménye. A jövő évben kezdődik második öt éves tervünk, amelyben célul tűzzük ki: a szocializmus alapjainak lerakását. Társadalombiztosításunk is igen nagyot fejlődik a következő öt éves terv végrehajtása során: megközelítjük az általános népbiztosítást.

Mit ad a második öt éves terv Szegednek?

Az új kenyérgyár

Városunknak már régóta szüksége van egy új, korszerű kenyérgyárra. A jelenlegi csekély kapacitású és elavult felszerelésű sütőüzemek mennyiségileg is egyre nehezebben tudják fedezni a szükségletet, de gyártmányaik minősége tekintetében is sok kívánnivalóval hagynak maguk után. Összesen kilenc kisebb üzem látja el ma Szegedet kenyérrel és péksüteménnyel. Normális kapacitásukhoz képest messze túl vannak terhelve; emellett termelésük nem gazdaságos, s a korszerűtlen berendezés mellett még olyan körülmények is hátráltatják munkájukat, mint például a szükséges raktárhelyiségek hiánya.

Ezt a régóta vajdó problémát a város

új, nagykapacitású és korszerű kenyérgyár létesítésével oldja meg. Ez lesz a második öt éves terv egyik legfontosabb beruházása Szegeden.

Az új kenyérgyár felépítésére államunk mintegy négy-millió forintot szán. Ebből másfél millió már a város rendelkezésére áll. A terv készítése már folyamatban van, s ha az időjárás engedi, januárban hozzá is kezdenek az építkezéshez. A kenyérgyár helye egyébként a Textilművek szomszédságában lesz, mint ebben a helykijelölés során az illetékes szervek már véglegesen megállapodtak.

Néhány szót az új gyár kapacitásáról.

Háromszor két sütőteresszel az üzem; hatalmas, modern „kemencéből“ na-

pi két vagon kenyér fog kikérülni.

Természetesen a higiénia minden kellékével el lesz látva és munkavédelmi szempontból is lényegesen felül fogja múlni a régi üzemeket. A napi két vagon ugyan nem jelenti még a város kenyérszükségletének teljes fedezését, de megszünteti a túltelítést, ami lényegesen feltétele a minőség javításának. Az új gyár beindulása véget vet annak, hogy amúgy is felújításra váró kisüzemeink messze kapacitásuk felett termelnek — például a Gogoly utcai sütőde 70 mázsás kapacitása mellett 100 mázsát is kénytelen kisütni — ami nyilvánvalóan a kenyér minőségének rovására megy.

Az új kenyérgyár beindítása ezenkívül azt is jelenti, hogy a jelenleg működő sütőüzemek egy része felszabadul, s részben péksütemények készítésére szorítkozik, részben a lakosság rendelkezésére áll bér- és cseresütések céljaira.

Mozik a külvárosnak

A szegedi külvárosok lakóinak régi fájdalma, hogy a város mindhárom filmszínháza a belvárosban, sőt még annak is a legbelső körzetében csoportosul. Ez a helyzet a régi világból maradt örökségül, amikor a mozivállalkozók nem merték a külváros „kockázatát“ vállalni. A filmszínházaknak ez az elosztása azonban semmiképpen sem felel meg a mai viszonyoknak, amikor a mozilátogató közönség igen tekintélyes része a külső városrészekből, elsősorban a városrészek fiataljából kerül ki.

Ezen a helyzeten kíván se-

gíteni a városi tanács, midőn a második öt éves tervben két külvárosi mozi létesítését irányozta elő. Az egyik filmszínház Alsóvárosban, a másik Felsővárosban létesül;

pontos elhelyezésükről még nem történt döntés. Ugyanezt a célt szolgálja a kultúr-otthon-hálózat fejlesztése. A második öt éves terv keretében Mihályteleken kultúrotthon, Petőfi-, Béke- és Ságvári-telepen pedig kultúrterem létesül. A kultúrotthonokat ezenkívül folyamatosan felszerelik keskenyvetítővel.

Több mint másfélmillió forint van kilátásban népművelési célokra. Ebből a kultúrotthonok mellett első sorban a könyvtárhálózat bővítését tervezik. A városi Somogyi Könyvtár segítségével kerületi könyvtárak kialakítására kerül sor Alsóvárosban, Felsővárosban és Új-szegeden.

Levelezőink írják

25 éve dolgozom egyfolytában a köztisztasági telepen — írta Brizgalov Péter elvtárs leveleiben. — Most nagy örömet ér. Balatonföldváron töltöttem két hetet. A vállalat küldött el üdülni jó munkámért. Nem is kellett fizetnem. Nagyon jól éreztem ott magam és kíváncsi minden dolgozó társamnak, hogy hozzám hasonló üdülésben részesüljön.

A Keletmagyarországi Üzem-életmezési Vállalat 6-os számú telepének (volt Üzem-életmezési Vállalat) dolgozóit jelentjük, hogy harmadik negyedévi tervünket szeptember 17-ére teljesítettük.

Sárhány Lászlóné

A Fémipari és Finommechanikai Vállalat befejezte negyedévi tervét

A Szegedi Fémipari és Finommechanikai Vállalat 1955 harmadik negyedévi tervét szeptember 20-án, a határidő előtt tíz nappal befejezte.

Szép eredményeket a dolgozók jó munkájával, helyes szervezéssel érték el. A motortekercselő üzemrésznél Gálfi Imre, az irodagép részlegnél Urbán Mihály és Hor-

váth Imre műszerészek dolgoztak igen jól. A tömegcikk készítő üzemrészben Freiczos Ferenc és Vajda Sándor, a mérlegkészítőknél pedig idős Bara Sándor végzett kiemelkedő munkát. Az üzem valamennyi munkása hozzájárult ahhoz, hogy a harmadik negyedévi tervet határidő előtt befejezték.

KOVÁCS JÁNOS igazgató